

TÜRKİYE'DE SOKAK KÖPEKLERİNİN YÖNETİMİ İÇİN VERGİ TABANLI YEREL FİNANSMAN MODELİ

Doç. Dr. Şahin Yeşilyurt

Gülşah Ayça Doğan

Selin Canlı

Hasan Hüseyin Uzun

Ömer Furkan Denizoğlu

Özet

Söz konusu projenin temel amacı, köpeklerin türlerine göre vergilendirilmesiyle elde edilecek gelirlerin yerel yönetim bütçelerine aktarılması ve bu kaynakların sokak hayvanları politikalarında etkin biçimde kullanılmasıdır. Türkiye’de mevcut durumda faaliyet gösteren 322 hayvan barınağının, başıboş sokak köpeklerinin bakım, rehabilitasyon ve kontrolü açısından yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda politika önerisi, yerel yönetimlerin kendi mali kaynaklarını oluşturarak barınak kapasitesi, teknik altyapı, personel desteği ve temel bakım hizmetleri gibi eksiklikleri gidermesini amaçlamaktadır.

Vergilendirme yoluyla sağlanacak ek bütçenin, sokak hayvanlarının kontrol altına alınmasına katkı sunacağı ve buna bağlı olarak sokak köpeği nüfusunun azalmasıyla saldırı vakalarında önemli ölçüde düşüş yaşanacağı öngörülmektedir. Böylece kamusal alanların vatandaşlar açısından daha güvenli ve erişilebilir hale gelmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca politika kapsamında, barınaklardan sahiplenilen köpekler için vergi muafiyeti uygulanması önerilmektedir. Bu uygulamanın, hayvan sahiplenmeyi teşvik ederek barınak yoğunluğunu azaltacağı ve başıboş sokak köpeği sayısının düşürülmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak proje, hem yerel yönetimlerin mali kapasitesini güçlendirmeyi hem de sokak hayvanları sorununa sürdürülebilir ve kamu yararını gözetken bir çözüm geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Abstract

The primary objective of this report is to allocate the revenue generated from dog taxation, based on breed classifications, to local government budgets and to utilize these resources efficiently within stray animal management policies. In Turkey, it has been observed that the existing 322 animal shelters are inadequate for the care, rehabilitation, and control of stray dogs. Accordingly, the report seeks to empower local governments to establish their own financial resources in order to address deficiencies related to shelter capacity, technical infrastructure, personnel support, and basic care services..

It is anticipated that the supplementary budget allocated via taxation will facilitate the management of stray animals. Consequently, a substantial reduction in attack incidents is projected as the stray dog population diminishes. Therefore, the objective is to enhance the safety and accessibility of public spaces for citizens..

The report also advocates for a tax exemption on dogs adopted from shelters to encourage animal adoption, mitigate shelter overcrowding, and contribute to the reduction of the stray dog population.. Consequently, the initiative aims to enhance the financial capacity of local governments and to develop a sustainable solution to the stray animal issue that aligns with public interests.

1. GİRİŞ VE SORUNUN TANIMI

1.1. Sorunun Arka Planı

Türkiye’de sahipsiz köpek meselesi, hayvan refahı, kamu sağlığı ve kent güvenliği boyutlarını aynı anda içeren karmaşık bir kamu politikası problemidir. Sahipsiz hayvan popülasyonunun yönetimi, günümüzde yalnızca bir hayvan refahı meselesi olmaktan çıkarak, sıkı idari denetim ve mali sürdürülebilirlik gerektiren karmaşık bir kamu politikası sorununa dönüşmüştür. Hollanda ve Almanya gibi uluslararası modellerde bu sorun, belediyelere tanınan vergilendirme yetkisi ve "kayıt-denetim-fonlama" üçgeniyle çözülerek popülasyonun kontrol altına alınması sağlanırken; Türkiye’de ise Yakala-Kısırlaştır-Tut yönteminin yüksek üreme hızı karşısında yetersiz kalması ve 2024 verilerine göre barınak kapasitesinin (105 bin) öngörülen popülasyonun (4 milyon+) çok gerisinde kalması nedeniyle kriz derinleşmektedir(TBMM, 2024, s. 9). Konunun bugünkü aciliyeti, kontrolsüz artışın toplumsal güvenliği tehdit etmesi ve mevcut altyapının bu yükü taşıyamaz hale gelmesinden kaynaklanmaktadır; bu durum, Avrupa örneklerinde görülen kademeli vergilendirme ve proaktif saha denetimi gibi disiplinli mekanizmaların yerel demografik ihtiyaçlara göre entegre edilmesini zorunlu kılan bir politika dönüşüm ihtiyacını ortaya koymaktadır.

1.2. Gençleri Nasıl Etkiliyor?

Ankara’da üniversite öğrenimi gören 22 yaşındaki Feride, Türkiye’de yaşanan sahipsiz köpek sorununa kayıtsız kalmamak amacıyla bir belediye barınağından köpek sahiplenmiştir. Sahiplendiği köpek daha önce terk edilmiş, ardından 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu (2004) uyarınca belediye bakımevine götürülerek Bakanlık veritabanına kaydedilmiş, aşıları yapılmış ve kısırlaştırılmıştır. Ancak Feride yoğun öğrencilik hayatı nedeniyle köpeğinin günlük bakım ve hareket ihtiyaçlarına yeterli zamanı ayırmakta zorlanmaktadır. Bu süreçte okul arkadaşı Mehmet’in dijital platformlar aracılığıyla köpek gezdiriciliği hizmeti sunduğunu öğrenmiştir. Mehmet üniversite eğitimine devam ederken gig ekonomisi kapsamında esnek çalışma saatleriyle ek gelir elde etmektedir. Böylece Feride köpeğinin bakım ihtiyaçlarını karşılayabilirken Mehmet de öğrencilik sürecinde gelir elde etme imkânı bulmaktadır.

Bir süre sonra kamuoyunda köpek vergisine ilişkin düzenlemeler tartışılmaya başlanmıştır. Feride, söz konusu verginin hayvan refahına katkı sağlayabilecek olmasından memnuniyet duymakla birlikte, köpek sahipliğinin bakım, sağlık ve günlük ihtiyaçlar açısından zaten önemli bir maliyet oluşturduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte, barınaktan sahiplenilen köpekler için sağlanabilecek kısmi vergi muafiyetlerinin hem ekonomik yükü azaltabileceğini hem de sahiplendirmeyi teşvik edebileceğini değerlendirmektedir. Mehmet ise köpek gezdiriciliği ve evcil hayvan bakım hizmetlerinin özellikle gençler açısından önemli bir gig ekonomi alanı hâline geldiğini, ancak köpek sahipliğine yönelik olası mali yükümlülüklerin bakım hizmetlerine olan talebi azaltması durumunda müşteri kaybı yaşayabileceğini düşünmektedir.

Nitekim son yıllarda dijital platformlar aracılığıyla sunulan evcil hayvan bakım hizmetlerine yönelik talebin küresel ölçekte hızla arttığı görülmektedir (Grand View Research, 2024; Mordor Intelligence, 2024). Bu sektör, düşük giriş maliyeti ve esnek çalışma saatleri nedeniyle özellikle üniversite öğrencileri ve genç çalışanlar açısından önemli bir gelir kaynağı hâline gelmiştir (Petworks, 2023). Ancak köpek sahipliğine yönelik mali yükümlülüklerin artması, bireylerin bakım hizmetlerine ayırdığı bütçeyi azaltabileceğinden, sektörde faaliyet gösteren gençlerin gelir düzeyleri üzerinde dolaylı ekonomik etkiler yaratabilir. Bu durum, hayvan refahına yönelik politikaların yalnızca sosyal ve hukuki boyutlarıyla değil, genç istihdamı ve gig ekonomi üzerindeki etkileri açısından da değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

1.3. Politika Boşluğu

Türkiye’de uygulanmakta olan "yakala-kısırlaştır-tut" metodolojisi, güncel demografik veriler ve altyapısal kısıtlar ışığında sürdürülebilirliğini yitirmiş durumdadır. 2024 yılı verilerine göre, ülke genelindeki 322 barınak mevcudiyeti (TBMM, 2024, s. 9) sokak hayvanı popülasyonunun rehabilitasyonu ve kontrolü için gereken lojistik kapasitenin oldukça gerisindedir. Barınaklardaki sirkülasyon hızının düşük olması ve sahiplendirme oranlarının beklenen ivmeyi yakalayamaması, sistemin operasyonel bir tıkanma noktasına gelmesine sebebiyet vermektedir.

Almanya ve Hollanda örneklerinin aksine, Türkiye’deki uygulama süreçlerinde denetim mekanizmalarının zayıflığı ve kurumsal altyapı yetersizliği, sistemin etkinliğini minimize etmektedir. Kapasite darlığı nedeniyle yeterli sayıda hayvanın barınaklarda kalamaması, sahiplendirme süreçlerinin popülasyon artış hızının gerisinde kalmasına yol açmaktadır. Sokaktaki kontrolsüz üreme döngüsünün kırılmaması, hedeflenen nüfus azaltma stratejisinin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmaktadır. Mevcut tablo, yönetsel bir revizyonun ve kapsamlı bir altyapı reformunun kaçınılmazlığını ortaya koymaktadır.

2. ANALİTİK ÇERÇEVE

Tarihsel perspektifte bu kriz, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e tevarüs eden kronik bir idari yetki ve yöntem çıkmazı niteliğindedir. Söz konusu sokak hayvanları ve başı boş köpek sorunu ile Osmanlı İmparatorluğu’ndan Erken Cumhuriyet’e kadar çeşitli yöntemler ile baş edilmeye çalışılmış, fakat köklü bir çözüm bulunamamıştır. Örneğin Osmanlı İmparatorluğu 1909’da şiddetli bir sokak köpeği problemi yaşamış ve bunu çözmek için itilaf yöntemine başvurmuştur (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı [BOA], 1909). Erken Cumhuriyet yıllarında ise 13 Haziran 1932 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan tamimle bu yaklaşım, sahipsiz hayvanların sistemli itlafi, sahipli olanların maske zorunluluğu ve mali yükün yerel yönetimlere devriyle kurumsallaşmıştır. (Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti, 1932). Geçmişten günümüze tevarüs eden bu parçalı idari yaklaşım, problemin mali ve sistematik bir zemine oturmasını engellemiştir.

Yakala-Kısırlaştır-Tut uygulamasında benimsenen kontrol mekanizmaları, teorik olarak popülasyon kontrolünü hedeflese de sistematik takip eksikliği ve finansal kaynak yetersizliği nedeniyle sürdürülebilir sonuçlar üretmekte yetersiz kalmaktadır. Valilik bildirimlerinde sahipsiz köpek sayısının yaklaşık 2 milyon olduğu belirtilse de, yüksek üreme hızı göz önüne alındığında bu sayının 4 milyon civarında olduğu öngörülmektedir. Hayvanların kısa aralıklarla çok sayıda yavru dünyaya getirebilmesi, popülasyonun katlanarak büyümesine yol açmaktadır. Bu üreme hızı ve aradan geçen zaman dikkate alındığında, günümüzdeki gerçek popülasyonun bu tahminlerin çok daha üzerine çıktığı kuvvetle muhtemeldir. Sahipsiz hayvanların kontrolü amacıyla yürütülen çalışmalara karşın, 2024 verilerine göre Türkiye genelinde yalnızca 105 bin hayvan kapasiteli 322 adet hayvan bakımevinin bulunması, fiziksel altyapı ve yönetim kapasitesinin bu hızlı büyümenin gerisinde kaldığını açıkça ortaya koymaktadır (TBMM, 2024, s. 9).

Halihazırda yürürlükte olan mevzuat göz önüne alındığında, sahipsiz hayvanların mevcut yaşam koşulları hayvan haklarının etkin bir şekilde korunamaması anlamına gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, Almanya ve Hollanda gibi örnekler yoluyla vergilemenin bu soruna sunacağı katkıyı irdeleyerek, Türkiye'de bölgesel ihtiyaçları göz önünde bulunduran, gelişmiş bir vergi tabanlı yerel finansman sistemi önermek ve sokak hayvanları sorununa mali açıdan sürdürülebilir, köklü bir çözüm getirmektir.

2.1. Karşılaştırmalı Analiz

Hollanda Modeli: Hollanda'nın başarısı, Belediyeler Yasası (Madde 226) ile yerel yönetimlere verilen geniş yetkilere dayanır. Hollanda modelinde toplanan vergiler, barınakların modernizasyonu ve ülke çapındaki kitlesel kısırlaştırma (CNVR) projeleri için kurulan Hayvan Refahı Fonu'na aktarılır. Denetim süreci, "Hondenbelastingcontroleur" adı verilen özel saha ekipleriyle yürütülür. Bu ekiplerin kapı kapı dolaşarak yaptığı tespitler, kayıt dışılığı imkânsız kılar.

Almanya Modeli: Almanya'da sistemin temelini Anayasa'nın 105. Maddesine dayanan "Hundesteuer" (Köpek vergisi) oluşturur. Belediyeler bu vergiyi bir gelir kaynağından ziyade, kontrolsüz sahiplenmeyi önleyen bir sosyal düzenleme aracı olarak kullanır. İlk köpek için yıllık 100-150 Euro olan vergi, sonraki köpeklerde katlanarak artar; tehlikeli ırklarda ise 1000 Euro seviyesine kadar çıkarak caydırıcılık sağlar. "Ordnungsamt" personeli kamusal alanlarda vergi pullarını ve mikroçipleri proaktif olarak denetler. Kayıt dışılığın cezası 10.000 Euro'ya kadar ulaşabilmektedir.

Türkiye İçin Yerel Finansman ve Denetim Odaklı Model Önerisi

Türkiye'deki sahipsiz köpek sorunu, kontrolsüz üreme ve terk edilme kadar yerel yönetimlerin mali kapasite yetersizliğinden kaynaklanan kronik bir idari çıkmazdır. Almanya ve Hollanda modellerinden hareketle kurgulanan bu öneri, sorunu kaynağında disipline eden bir "Yerel Finansman Modeli" sunmaktadır.

Sistemin yasal omurgasını kademeli bir sahipli köpek vergisi oluşturur. İlk köpek için 5.500 TL taban matrah belirlenirken, tehlikeli ırklar için 40.000 TL’ye varan caydırıcı dilimler öngörülmüştür. Hollanda örneğinde olduğu gibi, bu gelirler sadece barınak modernizasyonu ve kısırlaştırma projelerine tahsis edilerek şeffaflık sağlanmalıdır. Denetim aşamasında ise, yüksek maliyetli mikroçiplere alternatif olarak belediye onaylı karekodlu metal tasma pulları ile proaktif saha kontrolü hedeflenmektedir.

Barınaktan sahiplenmeyi vergiden muaf tutan teşvikler ve terk etmeye yönelik ağır yaptırımlar, vergiyi bir külfetten ziyade toplumsal düzenleme aracına dönüştürecektir. Bu model, yerel yönetimlerin mali özerkliğini güçlendirerek Türkiye’nin bölgesel dinamiklerine uygun, sürdürülebilir ve etik bir çözüm yolu açmaktadır.

2.2. Mevcut Durumun Değerlendirmesi

Hayvan hakları ve hayvan refahı, modern hukuk sistemlerinde giderek daha fazla önem kazanan ve kamu politikalarıyla desteklenmesi gereken alanlar olarak değerlendirilmektedir. Hayvanların hukukî statüsüne ilişkin temel görüşler; nesne olarak kabul edilmesi, kişi benzeri olarak değerlendirilmesi ve duyarlı bir canlı olması nedeniyle ayrı bir statüde ele alınması şeklinde üç ana başlıkta toplanmaktadır (Koçhisarlıoğlu ve Söğütü Erişgin, 2013). Türkiye’de hayvanlar büyük ölçüde eşya-mal kapsamında değerlendirilmiş (Dönmez, 2013), ancak 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’na ve Türkiye’nin Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi’ne taraf olmasıyla birlikte bu yaklaşımda kısmi bir dönüşüm başlamıştır. Mikroçip ile kimliklendirme ve Bakanlık veritabanı uygulaması (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2022) bu sürecin önemli kurumsal araçları olarak öne çıkmaktadır.

5199 sayılı Kanun (2004) kapsamında sahipsiz hayvanlar “sahipli hayvanlar dışında kalan evcil hayvanlar”, sahipli hayvanlar ise bakımı, beslenmesi ve sağlık kontrolleri yapılan ve Bakanlık veritabanına kaydedilen hayvanlar olarak tanımlanmaktadır (m.3). Bu ayrım, aynı zamanda köpek vergisi gibi mali araçların tasarımıyla temel bir hukuki çerçeve oluşturmaktadır. Son düzenlemelerle sahipsiz hayvanların yerel yönetimler tarafından toplanması, bakımevlerine alınması, rehabilite edilmesi ve veri sistemine kaydedilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği (2024) ile barınak ve doğal yaşam alanlarına ilişkin fiziki altyapı, hijyen, alan büyüklüğü ve bakım standartları ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.

Bununla birlikte, mevcut sistemin güçlü yönü, hayvan refahına ilişkin sorumluluğun yerel yönetimlere açık ve bağlayıcı biçimde verilmesi ile mikroçip tabanlı kayıt sisteminin oluşturulmasıdır. Ancak zayıf yönler arasında finansman yetersizliği, barınak kapasitesinin sınırlılığı ve uygulamada standartların yeterince sağlanamaması yer almaktadır. Ayrıca mikroçip sistemine rağmen hayvan terk edilme sorununun devam etmesi (Yıldız, 2026, s.3), mevcut düzenlemenin davranışsal etkisinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu durum, mevcut yasal çerçevenin güçlü olmasına rağmen mali ve kurumsal açıdan desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

3. POLİTİKA ÖNERİLERİ

3.1. Kısa Vadeli Öneriler (0-1 yıl)

Öneri 1: Barınaktan Sahiplendirilen Köpekler İçin Vergi Muafiyeti

- Ne öneriliyor? Barınaktan sahiplenilen köpeklerin vergi kapsamı dışında bırakılması ve vergilendirilen köpekler için tasma karekodu sistemine geçiş.
- Neden? Sahiplendirme oranlarını artırarak hem barınak yükü azaltılır hem de bakım hizmetlerine talep dengelenir.
- Nasıl uygulanır? Mikroçip sistemi üzerinden “barınak kökenli sahiplendirme” kaydı oluşturulur.
- Gençlere etkisi: Evcil hayvan sahipliği artar, köpek gezdirme hizmetlerine talep korunur.
- Olası riskler / sınırlılıklar: Sahiplendirme sonrası kayıt dışı devir riski vardır.

3.2. Orta Vadeli Öneriler (1-3 yıl)

Öneri 2: Köpek Gezdirme Hizmetlerinin Dijital Kayıt Sistemi

- Ne öneriliyor? Köpek gezdirme hizmetlerinin dijital platform ve mikroçip sistemi üzerinden kayıt altına alınması önerilmektedir.
- Neden? Hizmet güvenliği ve piyasa şeffaflığı sağlanmalıdır
- Nasıl uygulanır? E-devlet entegrasyonlu bir sistem üzerinden hizmet veren gençler kayıt edilir.
- Gençlere etkisi: Daha güvenli ve düzenli gelir alanı oluşur.
- Olası riskler / sınırlılıklar: Aşırı bürokrasi giriş engeli yaratabilir.

3.3. Uzun Vadeli Öneriler (3+ yıl)

Öneri 3: Sahiplendirilen Köpeklerin Vergilendirilmesi

- Ne öneriliyor: Sahipli köpeklerden alınan vergilerin lüks tüketim vergisi kapsamında değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Neden? Amaç, sokak hayvanı nüfusunu kontrol altına almak ve barınaklardaki hayvanların yaşam koşullarını iyileştirmektir.
- Nasıl uygulanır? Vergi gelirleri belediyelere aktarılacak ve barınak, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinde kullanılacaktır.
- Gençlere etkisi: Gençler için hayvan bakımı, barınak hizmetleri ve sosyal sorumluluk projelerinde yeni fırsatlar oluşabilir.
- Olası riskler / sınırlılıklar: Vergi uygulaması bazı bireyler tarafından ekonomik yük olarak değerlendirilebilir.

4. UYGULAMA VE İZLEME

4.1. Sorumlu Kurumlar

Dijital Köpek Kayıt Sistemi

Bu öneride ana sorumlu kurum T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile e-Devlet/Dijital Dönüşüm Ofisidir; çünkü mikroçip ve hayvan veritabanı altyapısı bu kurumlar üzerinden yürütülmektedir. Belediyeler ise yerel düzeyde kayıt, denetim ve izin süreçlerini uygular. Sivil toplum kuruluşları şeffaflık ve denetim rolü üstlenirken, gençlik örgütleri sistemin doğrudan çalışan tarafını oluşturur.

Barınaktan Sahiplendirilen Köpeklerde Vergi Muafiyeti

Bu öneride temel kurum T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, vergisel düzenleme açısından ise Hazine ve Maliye Bakanlığıdır. Belediyeler sahiplendirme ve mikroçip kayıt süreçlerini yürütür. STK'lar sahiplendirmeyi teşvik ederken, gençlik örgütleri gönüllü destek ve farkındalık faaliyetleriyle sürece katkı sağlar.

Köpek Gezdirme Sektörünün Lisanslanması

Düzenleyici çerçeveyi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı belirlerken, uygulama ve lisanslama sürecini belediyeler yürütür. e-Devlet entegrasyonu sistemin dijital altyapısını oluşturur. STK'lar hayvan refahı standartlarını izler, gençlik örgütleri ise eğitim ve istihdam tarafında aktif rol oynar.

4.2. Başarı Göstergeleri

Öneri	Gösterge	Ölçüm Yöntemi	Zaman Çerçevesi
Öneri	Sahiplendirilen köpek sayısındaki artış	Barınak kayıtları ve mikroçip sistemi	0-1 yıl
Öneri 2	Sisteme kayıtlı hizmet sağlayıcı sayısı	E-devlet ve belediye veri kayıtları	1-3 yıl
Öneri 3	Toplanan vergi miktarı ve kayıtlı köpek sayısı	Belediye vergi kayıtları ve dijital veri sistemi	3+ yıl

4.3. Gençlerin Sürece Katılımı

Köpek gezdiriciliği ve evcil hayvan bakım hizmetleri, son yıllarda özellikle gençler açısından önemli bir gig ekonomi alanı haline gelmiştir. Dijital platformlar aracılığıyla sunulan bu hizmetler, düşük giriş maliyeti ve esnek çalışma saatleri sayesinde üniversite öğrencileri ve genç çalışanlar için önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır (Petworks, 2023). Ancak köpek sahipliğine yönelik uygulanabilecek vergilendirme politikaları, bakım hizmetlerine olan talebi azaltarak gençlerin gelir düzeylerini olumsuz etkileyebilir (Grand View Research, 2024).

Bu nedenle gençlerin yalnızca politika uygulamalarından etkilenen bir grup olarak değil, aynı zamanda karar alma süreçlerine katkı sunabilecek aktörler olarak değerlendirilmesi önemlidir. Özellikle sektörde aktif şekilde çalışan gençler, müşteri davranışları ve hizmet talebindeki değişimler konusunda doğrudan deneyime sahiptir. Belediyeler bünyesinde oluşturulabilecek gençlik danışma kurulları ve dijital geri bildirim platformları aracılığıyla gençlerin sürece aktif katılımı sağlanabilir.

5. SONUÇ

Türkiye’de sahipsiz köpek meselesi kamu sağlığı, hayvan refahı ve kent güvenliğini içeren karmaşık bir kamu politikası problemi olarak tanımlanmaktadır. Mevcut barınak kapasitesinin ve yönetim altyapısının popülasyon artış hızının gerisinde kaldığı ifade edilmektedir. Kontrolsüz üreme ve sahipli hayvanların sokağa terk edilmesi sorunu derinleştiren temel etkenler olarak gösterilmektedir. Bu krizin Osmanlı’dan Cumhuriyet’e uzanan kronik bir idari yetki ve yöntem çıkmazı niteliğinde olduğu belirtilmektedir.

Almanya ve Hollanda modellerinden hareketle vergi tabanlı bir yerel finansman modeli önerilmektedir. Sahipli köpekler üzerinden kademeli bir vergi alınması ve toplanan gelirlerin yerel yönetim tarafından bahsedilen sorunlara çözüm bulunması amaçlanmaktadır. Barınaktan yapılan sahiplendirmelerin vergiden belirli bir süre muaf tutulmasıyla sistemin teşvik edilmesi ve mikroçip ve tasma sistemi ile kayıtlılığın artırılması hedeflenmektedir. Toplanan vergilerin merkezi bütçeden bağımsız olarak sadece bu hizmet alanı için tahsis edilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Evcil hayvan bakım sektörü ve köpek gezdiriciliği hizmetleri gençler için önemli bir istihdam alanı olarak değerlendirilmektedir. Olası bir vergilendirme politikasının bu sektöre olan talebi ve dolayısıyla gençlerin gelir düzeyini etkileyebileceği ifade edilmektedir. Bu nedenle genç istihdamını koruyan ve hayvan refahını gözetken dengeli bir yapının kurulması gerekliliği vurgulanmaktadır. Sektörün sunduğu esnek istihdam olanaklarının vergi düzenlemeleriyle zayıflamaması önem arz etmektedir.

Politika yapıcılarının yerel yönetimlere mali özerklik tanıyan ve şeffaflık ilkesine dayanan bir sistem değişikliğine gitmesi zorunlu görülmektedir. Sokakların sahipsiz hayvanlardan arındırılması ve hayvan haklarının korunması için denetlenebilir bir yasal altyapının oluşturulması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Allers, M. A. (2021). Local taxation in the Netherlands: The autonomy of municipalities. COELO Report, University of Groningen.
- Berlin Senate Department for Finance. (2020). Dog tax (Hundesteuer).
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (BOA). (1909). Sokak köpeklerinin itlafı (Dahiliye Nezareti Mektubî Kalemi [DH. MKT.], Yer Bilgisi: 378-50, Belge Tarihi: R-11-05-1325).
- Dönmez, B. (2013). Hayvanlara yönelik işlenen suçlar / Hayvan haklarının hukuki statüsü üzerine değerlendirmeler. Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, 8(Özel), 900–926. <https://doi.org/10.19168/jyu.35756>
- Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi. (2003). T.C. Resmî Gazete (Sayı: 25265, 20 Ekim 2003).
- Gemeentewet [Municipalities Act] 1992. (2024). Article 226. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/>
- Grand View Research. (2024). Pet sitting market size, share & trends analysis report. Grand View Research.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [GG] [Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası]. (1949). Art. 105 Abs. 2a.
- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği. (2024, 13 Aralık). T.C. Resmî Gazete (Sayı: 32751).
- Hayvanları Koruma Kanunu. (2004). Kanun No. 5199, T.C. Resmî Gazete (Sayı: 25509, 1 Temmuz 2004).
- Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2021). Kanun No. 7332, T.C. Resmî Gazete (Sayı: 31541, 14 Temmuz 2021).
- Hughes, K. L., & Slater, M. R. (2019). Dog population management. *Animals*, 9(12), 1020. <https://doi.org/10.3390/ani9121020>
- ICAM Coalition. (2019). Humane dog population management guidance. International Companion Animal Management Coalition. <https://www.icam-coalition.org/>
- Koçhisarlıoğlu, C., & Söğütlü Erişgin, Ö. (2013). Hayvanın hukukî konumu: Hayvan hakları yaklaşımı üzerine bir inceleme. Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, 8(Özel), 1691–1723. <https://doi.org/10.19168/jyu.65809>

- Leenheer, J. (2022). Administrative enforcement and dog tax compliance in Dutch municipalities. *Journal of Local Government Studies*, 14(2), 45–59.
- Mordor Intelligence. (2024). Pet sitting services market. Mordor Intelligence.
- Petworks. (2023). Gig economy changing pet care. Petworks.
- Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti. (1932, 13 Haziran). Köpeklere karşı ittihaz edilecek tedbirler hakkında tamim. T.C. Resmî Gazete (Sayı: 2123, s. 1553-1554).
- Statistiek Nederland (CBS). (2024). Hondenbelasting: Municipal tax revenues and rates. <https://www.cbs.nl/en-gb>
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022). Sahipli hayvanların dijital kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınmasına ilişkin düzenlemeler. <https://www.tarimorman.gov.tr>
- Tierschutzgesetz [TierSchG] [Hayvan Refahı Yasası]. (1972). <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/>
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2024). Hayvanları Koruma Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (2/2275) (Sıra Sayısı: 160). <https://www.tbmm.gov.tr>
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). (2023). Modelverordening hondenbelasting: Guidelines for local dog tax regulations. VNG Publishers.
- Yıldız, İ. (2026). Belediyelerin sahipsiz hayvanlarla ilgili sorumluluğu: Sahipsiz hayvan sorunu ve yerel yönetim politikaları. *Kent Akademisi*, 19(3), 1–30. <https://doi.org/10.35674/kent.1848697>